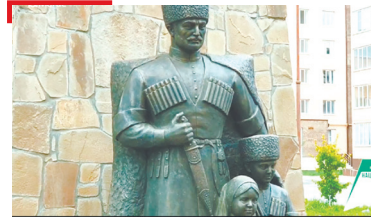

БЕРИЙ ДУНЕ
Култура ценошка
къахъегараша,
лагерешка салолача
берий денош хозду

16

КХЕТАМЦА КХЕДАР
ГалгIайчен 100%
гаргга болча наха,
керттера хъехамаш
даьгара хъайиду

9

СЕРДАЛО

1923 100 лет 2023

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГIАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№24 (12551)
Селий бутт,
30 ди, 2022 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
бекарга бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Знак почета»
яха орден
еннай

КЕРТТЕРА ДИ
ГалгIайчен
Кулгалгалхочо
республикера бахархой
даькъала бийцар
кагирхой Денца

2

ЮРТБОАХАМ
Россельхозкхуврче,
дадедезача кIина дош,
дувцаш хилар

3

ЮРТАРА ВАХАР
Берд-Юртара керттера
урам тоаеш балхаш
дадихъар

4

ДАГАЛОАТТАМ
Тема ханашка вахар
хаьдараш дагалаьцар

6

КХЕРАМЗЛЕ
«Коталон истори» яхача
квест-ловзаре дакъа
лаьцар, вай мехкарча
кагирхоша

7

www.serdalo.ru @gserdalo vk.com/gserdalo Дзен сердало

Беркате болх
Укх шера, республике
тоаергъя 13 ишкол

5

Наьха вахар

ХIара денна
дукхагIа хулаш
латт, ценош
хьалдераш

4

**Госдума
депутата
Го дарца,
тренингаш
дйайхьар
перинатальни
кхуврче**

Султыгнакьан Йоакьан

Республикерча перинатальни кхуврче болх беча лораша докка баркал аьлар, Госдума депутат волча, Бйархой Бекхана. Цо Го дарца, дарбанче дйайхьар хйетта хьадаьча берий Гулакха хьажар чулоацаш йола тренингаш.

«Гхе дийнахьа лавтар Назране, перинатальни кхуврчера лораша хетая семинарш, тренингаш. Вай лораш Йомабе баьжкарш бар, Кулакова цйерах болча акушерствахи, гинекологехи болча кьаман унахцйенон тохкама кхуврчера говзанчаш. Вайцига уж хьабахар вйашагйделлар, царна Го даьр ва Госдума депутат вола Бйархой Бекхан», — йоах хоаме.

Дйабихьача белха юкье эггара лоархйагйа йола моттиг дйалаьцар, хйетта хьадаьча бераша де дезаца Гулакхо. Депутата баркал оалаш, перинатальни кхуврча кулгалхо йолча Хутенакьан Мадинас яздаьча каьхата Го йоах, шоай белхацара кхетам лакхбеш семинаре дакьа лавцараш 349 лор ва. Уж ба: акушераш-гинекологаш, лораш-неонатологаш, анестезиологаш-реаниматологаш, акушеркаш, лорий йижарий.

Бйархой Бекхана белгалдир, тахан, берийи, ноанои могошал лораяр, лакхе латтача хьакимай керттера Гулакх хила деза аьнна. Ший телеграм-канале Гйолла, докка баркал аьлар цо вай лораша, дакьала бувцаш хоза ловцаш даьхар, цар Го дарца, дуккхача дезале унахцйена бераш кхувш хиларах.

Галгайчен Кулгалгалхочо республикера бахархой дакьала бийцар кагирхой Денца

Ужакьанакьан Кьамзат

Галгайчен Мехкдас, Келаматанакьан Махьмуд-йаьлас, дйайхача дешашца дакьала бийцар республика бахархой, кагирхой Денца. Цо белгалдир ший «Телеграм-канале, «кьонал-из сага эггара хозагйа йола ха хилар, ше дегйавара а ший профессидегйаюалаяра а». Ловца бо-

аккхаш аьлар: машарии, могошалы, тешшаме бола новкьостийи, иштта йицлургйоаца вахара дегайозалеи лакхаленаши хийла шун аьнна.

Мехкдас аьннаочо, региона кулгалхоша, укх массейтта шера, кьахьийгад, кагирхой политически, социальни, экономически, научни, спортив-

ни, иштта культурни - вахара юкье озара. Тахан, кагирхоша кхоачаш а бу, шоаех бола тешам, шоаш, регион дегйара доахача толамашца.

«Тухан, Галгайчен эздий кагирхой денал а майрал а гойташ амал деш ба Украинерча спецопераце», — белгалдир Мехкдас.

Цо гйахьийхар кьона ноахалаш — дегаца а сица кьонаба-

раш, шоаш ловргйолча, хьалха увтгача халонех ца кхера-ра. Гйахьийхар дегйа болам дегйакхувлара, кхетам лакхбара, шоашта пайданедараш Йомадара, наха, ма хулла, дикаш дара.

Мехкдас зиракал да аьлар, хйара сага вахаре, ший мехка Россена а, иштта ший хьамсарча республика а пайданеволаш, вахари лелари.

Инфекционни служба Гулакх чйоагйдеш латт вай мехка

Султыгнакьан Йоакьан

Инфекционни служба, иштта, унахцйенонца дувзаденача кхьдарий гулакх тоадеш, чйоагйдеш латт вай мехка. Из дувцаш йола кхетаче дйайхьар, Республика вице-

премьер йолча, Амренакьан Марема.

Вйашагйкхетаре дакьа лоацаш хиннараш бар — инфекционни лазарий кхуврча кулгалхо Дмитриев Александр, фтизиопульмонологехи, инфекционни

лазарехи болча тохкама кхуврча кулгалду Гусева Валерия.

Кхетаче дйайцар, експерттий тоаба вай республике бенача наькьах, цар лерхйамех, иштта, республикера инфекционни служба болх дикагйча оагйорахьа тоабарах дараш.

Белгалде деза, 2023-ча шера, Назране 450 моттиг йола дарбанче е лаьрхйалга скори помоща станци йолаш. Тахан эггара лоархйагйацарех да, наьха могошал лораяр, инфекционни лазар даржаргдоаца наькьаш харжар.

Коазой Мадина

МагІалбикерча рай-
оне чубоагІача Берд-
Юртарча «Ама» яхача
боахаме, Россельхоз-
хуврчо семинар-кхетаче
дІайихьар. Дувца оттадаь
керттерадараш — дІаде
дезача кІин гІулакх, цун-
цара опыташ.

Кхетаче дакъа лоацаш
хиннараш — ГІалгІайчен
Минсельхоз, республике-
ра госсорткомисси, НИИ,
республикера агро-
маши кулгалхойи. Кхе-
таче дІайолайир, РСЦ
ГІалгІай филиала кулгал-

НМИЦ,
пульмонологех
бола говзанчаш
кхьачаб вай
республике

Коазой Мадина

Вай республике кхьачаб
пульмонологех болча,
Сеченова цІи лелаеча,
къаман лорий тохкама
кхуврчера говзанчаш. Цу
лазарех бола унахой ба-
дача дарбанчешка, баха
хилар Москва говзан-
чаш.

Вай лорашца цар дийцар
пульмонологех дола керда-
дараш, цу мугІарерча лаза-
ра духъала шоаша юкъе доа-
ладаь керда дарбаш хийхар.
Хьоахаде деза, из боккха
пайда беш бола болх къаман
лорий тохкама кхуврча болх,
цар юкъе даьха кердадараш
дІа-хьа доаржаде кхеллача
пачахьалкхен программа
юкъеи, «УнахцІено» яхача
къаман проектаи юкъе чу-
бодаш болга. Боккхача гов-
занчашкара вай лорий аьт-
тув ба, дуккхадараш Іомаде.

Россельхозкхуврче, дІадедезача кІина дош, дувцаш хилар

деш волча, Белхарой Ке-
рима. Цо керте лаьцача
гІулакхех дар: гина им-
портзамещени, дІадийна
ялат талхаргдоацаш де де-
зараш.

РСЦ керттера агро-
ном волча Сампенаькъан
Іусмана дийцар, гурахьа
дІадийнача, ялх тайпа-
ра долча кІин гІулакхах
лаьца. РСЦ болхлоша оаха-
машка, таханарча дийна-
хьа, ходенна лазар дац,
Дала аьннадале, кІина
деррига сорташ лакхача
боараме ураоттаргда.

ГІалгІайчен парламенте совгІаташ делар кагирхой активисташта

Султыгнаькъан Йоакъап

Парламента спике-
ра, ТІумхой Мохьма-
да, кагирхой Денца
вІашагІкхетар хилар,
Единая Россия парте
Къонача гварде волон-
терашца, хоам бу «Сер-
дало» газетага, Халкъа
гуллама пресс-службе.

Цига дакъа лаьцар
ГІалгІай Республика НС
Кагирхой парламента де-
путаташа: Аспенаькъан
Адама, Гомакортань-
къан Мустафас, Хамхой
Батыра, МГЕР волонтера-
ша.

Ерригачароссен «Тар-
гим» яхача, республи-
ке хиннача, форума
жамІаш дар дийцараш,
иштта хьоахадир, дуккха-
ча наха дакъа а лоацаш
дІайихьача, культурах
хиннача акцехи меропри-
ятехи дар а.

Халкъа гуллама кул-
галхочо белгалбир, вай
мехкара де дезачун

болам дукха хилар, хьаь-
къале а кхолламе а къа-
хьега таронаш, регионе,
йоккха хилар.

«Къаьстта къонабараш
ба, керда проекташ кхо-
ачашьераш. Цар йоах
спорте, Іилмане, кхолла-
ме йола — лакхаленаш,
шоа а ма совцалаш. Шо-
ашта хьалхашка майр-
ра увтгаделаш декхараш,
шоай декхараш тІатеІа
кхоачаш а делаш!», —
аьлар парламента спике-
ра.

Цо даькъал бийцар ка-
гирхой, сона лов аьлар,
шун ираз-аьттув хилар,
оаш керда коталонаш
яхар вай Республика
дегІаяраи, ший куцашца
из, кхы а хозагІа хилараи.

Хоам бу, вІашагІкхетар
чакхдоалаш, кагирхой
политике котбаьннараши
волонтераши ГІалгІай Ре-
спублика Халкъа гулла-
ма кулгалхочун Баркал-
цеи, хІаьта, иштта Сий-
лен грамоташцеи белгал-
бир.

Республикера ишколаш тоаю болх дIабодаш ба

Султыгнакxан Йоакxап

Вай республикера пxешкара, юрташкара ишколаш тоаеш дола докхий белхаш да дIахьош. Керда дешара шу дIадолалуш, хозача куцаца духьала оттаргда дешара кхуврчаш шоай хьаьшашта. Боккха болх дIаболабаь тоаеш латтарех я, Центр-Камазера ишкол.

Болх ший ханнахьа йисте барглолаш, цул совгIа, хьадер лакхача боараме дергдолаш тIахьожам беш ба, цу гIулакхах бола болхлой. Дешара шу хьатIакхачалехьа йисте дала дезаш да, деррига белхаш. Йисар дукха ха ца хиларга хьежжа, тIехьабусарбоаццача тайпара кxахьег болхлоша.

Победы оалаш йолча МагIалбикерча ураме, асфальт билар

Газданакxан Ахьмад

Победы яха цIи лелаеш йола урам, тоаеш баькар болхлой. Цу урамерча бахархоша, пxерча администрацента, дехар даьдар, 200 метрах йолча цу урама накьба тIа асфальт била аьнна. Хьакимаша дIатIайцар из дехар.

Тахан коталон йоккха цIи лелаю урам кердача, хозача куцаца ший бахархой, хьаьший тIайибеш я. «Хьалхашка латта кхоачамбоаццараш дукха дале а, МагIалбик хIара денна тоалуш, хозлуш латт. Пxерча администрацен кулгалхоша шоашта могоар ду, турпала йолча МагIалбика куц дикагIча оагIорахьа хувца гIерташ.

Ахчанцара гIулакx ма хетта деце а, МагIалбик хIара денна ший бахархой бIарг хьесташ я. Эггара хьалхарча юхьанца тоае езаца урамашта кxоастам баьб, цул совгIа, наха салоIама лаьрхIа йола мотигаш тоаеш бола болх а дIахо хьоргба», — дийцар пxерча пресс-служба.

Берд-Юртара керттера урам тоаеш балхаш дIадихьар

Берданакxан Лорс

Берд-Юртарча Аллейная оалача ураме, юрта эггара лоархIамега йола моттигаш я. Цига да маьждиг, ишкол, администраци, хIетта хьадаь Культура цIа. Тоае езаца моттигий хоржам беш, соакха, Шолжа района бахархоша хержа моттиг из яр. Дизайн — проекта юкxе дихьараш дар:

Аллейная оалача ураме асфальт билар, тротуараш дакха накьба оагIонаш тоадар,

наха салаIа моттигаш кийчъяь, цига гIандаш догIар, лампаш йохкар. Таханарча дийнахьа, из деррига цига кхоачашдаь даьннад.

Ши миллион совгIа ахча хьождаьдар Iаьдало, цу гIулакха. 400 метрах бола никъ, тахан, кердача хозача куцаца бахархошта духьала эттар. Из беркате болх чубодаш ба, «Формирование комфортной городской среды» яхача, регионални проекте, иштта «Жилье и городская среда» яхача кxаман проекте.

ХIара денна дукхагIа хулаш латт, цIенош хьалдераш

Султыгнакxан Йоакxап

ЦIенош дотташ баха хувша нах, дукхагIа хулаш латт вай мехка. Из гуш да, хIара денна хулача хувцамашка. Республика бахархоша, 226 фусам егтай шоашта. Из я — 32, 5 эзар квадратни метр.

ДIадахача шера хинначул, 7,2 эзар квадратни метр дукхагIа хул из дIалаьрхIача. 60% болх дIаболабаь латташ ба. Ер шу долалуш республике хьалде доладир, дукхача квартирах латта цIа. Ткxаь ший эзар квадратни метрах дола цIа, мел эшачунца кийчам баь хургда.

Иштта, республике хьалъеттай, кхийола, ххойтта эзар квадратни метрах латта гIишлош. Накьа вахара хьал, хIара шера хIана дац аьнна, тоалуш латгалга хьаьбокx цу гIулакхо. Шоай вахар Iалашдаьчул тIехьагIа, шоай тIехьений кхоане а Iалашъе гIерт вай кxаман дукхагIа бола нах.

Укх шера, республике тоаергья 13 ишкол

Коазой Мадина

Укх шера, республике тоаергья 13 ишкол. Кердача куца тлаийбергба дешара кхуврча шаой хьаьший. Хозача хувцамашта юкье нийсьелар Центр-Камазера №5 йола ишкол. 2001 шера хьальетта йола из ишкол, доккхача бел-

хашча тоае езарех я аьнна кьоастайир.

Таханарча дийнахьа, болх, ма даггара, кжежьюахаш ба. Чухьара санна тгера а, куц хийца духьала оттаргба из дешара кхуврч. Кьахьегаш боаккачара ячох, дукха белхаш йисте даьннад. Хийцаб тхов, кораш,

кердаяхьай хина а канализационни а турбаш. Тоаяь баьннаб видеотгахьожам, цгера кхерамзленца дувзаденнараш. Бакьда, дукха да кхоачашде дезаш диса белхаш а. Чура классаш, коридораш я тоае езаш.

Ийнашкара хьадоладенна тгера белхашка кхаччалца, деррига хийца хургда. Цу док-

кхача гулакха хьахьождаьр да 112 миллион ачча. Ахкан тгехьарча бетта деррига белхаш кхоачашдаь даьнна, кердача куцаца дешархой, хьехархой дегаш хьестах латташ хила езаш я Центр-Камазера №5 йола ишкол. Тахан латтача хьалага хьежача, болхлой шаой ханнахьа йисте баргба.

Корта бохабеча маларах волаш, машен хехкаш лийначо, шийна доагIа талазар дIаэцаргда

Султыгнакьан Йоакьап

МагIалбикерча полицен болхлоша дIалаьцар, корта бохабеча маларах виза волаш, вIалла шек воацаш машен хехкаш лелар. Нурадилова оолача ураме «ВАЗ-211150» машена колаьца, е IаьдалагIа а е нахах а хьулавенна воацаш, машен хехкаш лелачара Ючувигар СоагIапчара цхьа баьри.

Iаьдала болхлоша баьча тохкамо хьахьекхар, из саг цу ийрчача хьале волаш, хьалхара лаьца воацалга. Менна волаш хьалхаше дIалаьца хиларах, цун керта массал хиннадоацалга гуш дар. ВIалла эхь, беж ца хеташ, маларах волча хьале, наькьа тIа ваьлар из. Бакьда, укх наькьа, иштта атта кIалхара варгвац Iадалцара беж ца лоархIа вахархо.

Ма дарра, цун гулакх техка, протокол оттайир МВД Iаьдала законнага ладувгIаш воацаш, шийи, наьхеи вахар кхерама юкье оттадара беже вола, СоагIапчара вахархо. Шийна доагIа талазар, ма дарра, дIаййчача кIеззига меттава мег, хьалхаш шийгара гIалат лацарах саготавоацаш, менна, машен хохкаш лийнар.

МВД болхлоша, администрацера хьакимаш юкье а болаш, кхетаче дIайихьар бахархошца

Султыгнакьан Йоакьап

Илдарха-Палий тIа бахархошца кхетаче дIайихьар МВД болхлоша, администрацера хьакимаш юкье болаш. Истола гонахьа гулбеннараша дийцар, карарча хана, бахархошца хьалхашка латтача керттерча кхоачамбоацарех. Эггара чIоагIагIа наьхасатем боабеча гулакхех да: ма даггара, яржаш латта нар-

комани, машенашца лелараша телхаю наькьа бокьонаш, телефонашка гIолла нах Iехабеш лелабу тийшаболх, иштта кхьдараш а.

Уж кхетачеш дIакхьар хьалхаш латтараш ба, МВД юкьарлен совета болхлой. Цу совета кулгалхочун гIонча волча Кхоартой ИбрахIима белгалдир, уж тайпара кхетачеш дIакхьар наха юкье

геттара лоархIае долга. Иштта вIашагIбеттабаларо чIоагIбергба Iаьдала болхлоштеи нахаю юкьера бувзам. Бахархой аьттув хургба-шоашта кьувлаш дола хаттараш тахка, иштта, шоашта нийсагIа хетар дIаала. Гулбеннараша цхьатарра хьаллаьцар, наркоманен духьалара тIом, тахан, кхы а чIоагIбе безалга, кагирхошта цу зуламах хьадоала вонаш дIадозийта дезалга.

Кагирхой юкье болаш дIакхьаь еза, каст-кастта, уж тайпара кхетачеш. Гулбеннарашта хьалхашка кьамаьлдир пхье мэро, боккхийчара. Иштта, цхьана дIахьоча наькьо бахархой хьал дикагIа тоадергилах дийцар цар. Iаьдала болхлой массе хана бахархошца бувзам лелабеш хила беза, тIаккха аттагIа хургда, моллагIа долча зуламан, никь хоадабе.

«Кхоанарча вахаре билет» яхача проекте, дакъа лоацаш хургба вай хьехархой

Газданакъан Ахьмад

«Кхоанарча вахаре билет» яхача, хьехархой — навигаторий проекте дакъа лоацаш хургба, вай республикеры 60 хьехархо. Проекто чулоац 6-ча, 11-ча классашка дешархой. «Дешар» яхача къаман проекте чубодаш ба, из беркате болх. «Хьехархой Юмабалар онлайн гюлла хргда. Курсаш йисте яьлча, квалификация лакхьарах дола каьхат хьэцаргда цар. Проект чюагIа лоархIаме я вай дешархошта.

ХIана аьлча, цо гIо ду берашта, хьалххе, шоашта эшаш йола профессия харжа. Тахан, цу навкъа тIа хьехархой кхетам лакхбар, керттерачарех латт. Дуккха довзаш болча говзанчаша дувцаргда царна берашца, иштта, цар даьшца, ноаношца дIакхьаха безача белхах.

Цу гIулакха вай, массе хана, тIахьожам лоаттабе боагIа», — аьлар тха газета интервью луш, дешареи Иилманеи министерства кулгалдеча, Боканакъан Аьсета. Профоринтология, профоринтологични диагностиках дараша Юмадеш хургба вай хьехархой. Царна довзаргда, керда даьнна, дешара кулгалаш (пособия).

«ДикагIа бола коара боахам» къоастабара заявкаш, хьатIабоагIача бетта 4-ча денга кхаччалца, чуяла йиш я

Султыгнакъан Йоакъап

Вай мехка юртбоахамах йолча министерства хоам бу бахархошка, «ДикагIа бола коара боахам» яхача республикански конкурсе заявкаш, хьатIабоагIача бетта диялагIача денга кхаччалца чуийергья аьнна.

«Цу беркатеча конкурсе дакъа лаца йиш йолаш ва ший доалахьарча лаьттан чегилга тIа, боахам боаржабаь, къахьегаш воалла саг», — аьлар юртбоахама гIулакхах йолча министерства. Районашка, юрташка йоаржаьча конкурсе белгалбоахарба дикагIабараш, тIаккха, царна юкьера хьахоржаргба эггара чюагIагIа къахьегаш ший болх боаржабеш, тоабеш боахараш.

ДикагIа болча къахьегамхошта лургья ахан премеш. Цу гIулакхо аьттув лургба царна, шоай беркате болх кхы а дикагIа долча хьалага бига.

Тема ханашка вахар хаьдараш дагалалаьцар

Газданакъан Ахьмад

Тема шерашка вахар хаьдараш дагалоацаш йола кхетаче дIайихьар, Заьзгакъонгий - Коа. ВIашагIкхетар дIадоладир, гIалгIай поэта, Льянанакъан Марьяма байта юкь-

ера дешаш дешаш. Цу доккхача исторен юкье экскурси вIашагIьеллар, Культура цен кулгалдеча, Чаненанакъан Тамарас, иштта, библиотека кулгалхо йолча Яшумова Ларисас.

«Кхетаче дийцар, тема

шерашка лаьттар, цу унзарча тема истори цIаккха а диццадеш давахар мелла лоархIаме да. Вай къаман дуккхача кагийча наха денали, майрала дIахьекхад фашист вохавеш, тахан вайна йовза еза цар цIераш. Бераш хьийжар тайп-тайпарча

книжкаш тIа оттадаьча тема сурташка, дийшар, уж хала денош дувцаш дола мугIараш. Вай бокьо яц из дицце! Дуккхача наха шоай вахар Юдилад, вайна маьрша денош мукъадоахаш», — дийцар тха газетага Чаненанакъан Тамарас.

Мужечара ишкола дешархой, салоIаш ба ахан лагерере

Гаьлаханакъан Адам

Мужечара ишколе хьайиллай, берий ахан лагерь. Шоашта ма хетта салоIаш, дега тоам болча тайпара

ха дIахьош, да цу юртара бераш. Массехк шу хьалха хинначул дикагIа да, хIанз лагерера хьал.

Дуккха кердадараш юкь-

едоаладаьд, карарча хана, ишколе, берий салоIам лакхача боараме хургболаш. Ловза а спортивни кхетачеш дIакхьаха а эшаш мелдар, денад цига. Керда ийца

хIамаш берашта дIаяла ишколе вера, юрта кулгалдеш вола, Далиев Ийса.

Бераша а хьехархоша а доккха баркал оал, шоай салоIам тоабеш, къахьегарашта.

Галгалайчен къаман кинематографе дийцар, наркоманех доалача зуламах

Газданаькъан Ахьмад

Наркоманен духъала тIом лоаттабеча денца дувзадена, «Ахка бода никъ», «Судьбы» яха, полнометражни кинош хьекхар мемориални комплексе. Цар чу дувцар, наркомани яхача унзарча хIамах хьокхавенна-

ча сага вахар, мелла чIоагIа талх, наркотикашца бувзам лелабу саг шийна а наха а пайдана воацаш дIа мишта воал.

«Вахаре дукха да сага сакхетам, могошал, гонахъа мел дар цун толхадеш дола — вонаш, бакъда, массе хана

эггара унзарагIа долаш, эггара доккхагIа дола зулам доаржадеш хьаденад, наркомани яха дош. Наркотикашца хьакхашта ваьннача саго, ший вахара денош хIалакдаьца Iеш, цIагIа мел волча сага вахар толхаду.

Из тайпара во, духхъала цхьан сагах хьокхаденна

дисац, гонахъа мел волчун сийрда денош толхаду, Iазап хиле дIаотт из. «Судьба» яхача кинош дараш дийцар гулбеннараша, цун режиссер йолча Газиканаькъан Любайца, актераца Къоастой Юсуфаца. Хьажархой мел долча хаттарашта жоп делар цар, кино йисте даьлча».

Укх шера, Iан хьалхарча бетта кийча хургъя, Йоккхача Ачалкхе хьалъеш латта, 720 бера лаьрхIа ИШКОЛ

Султыгнаькъан Йоакъап

Ер шу йистедоалаш хьалъяь йистеяргъя, 720 бера лаьрхIа йола, керда ишкол. Из беркате болх чубодаш ба, «Дешар» яхача къаман проекте. Керда хьадаьннарех эшаш мел долчунца, кхоачам баь ба из дешара кхуврч. Таханарча дийнахъа, хьадеш латтача белхех да: облицовка, штукатурка, котельни тоаяр, трансформатор дIаоттаяр, иштта кхыдараш а.

Бокъо йоацаш леладеча хIамашта никъ дIакъовла беа

Ужахъанаькъан Хьамзат

Магаса мэр вола Овшанаькъан Iусмани, Горсовета кулгалхо вола Албаканаькъан Артури, шоашца Iаьдала болхлой болаш, арабаьлар, бокъо йоацаш пхье леладеча цхьаьца хIамашта, тIахьожам бе аьнна. Ахкан ха хьакхавьчача, дуккхача наха, шоашта болча пайдан цхьаьца моттигаш хьаел пхьешка.

Цу мугларерча нахаца къамал деш, законах хила деззача бесса мара хIама доаржаде йиш йоацалгах, уж дIакхетабеш хилар Iаьдала болхлой. Iаьдала оагIорахъара бехк баккха йиш хургIоацача тайпара, дIадахъа деза хIама хьаде воалачо ший гIулакх.

Ахкан денош хьакхавьчача

геттара дукха хьаел уж тайпара моттигаш, хIаьта царна юкьера цхьаяраш кхерамзлен моттиг геттара лакха тIахьожам

беш дIаяхъа езарех хул. Хьалхарча юхъанца, тахан, лорде дезараш бераш да. Из болх дIахо а дIахьоргболаш ба вай

мехка. Бокъо йоацаш хьайийлача моттигий хьал, Iаьдало тесса дутаргдац.

Ишкол тоаеш дIайохийташ мел йола хIамаш, эггара тIехъа хьаяьннарех, дикагIарех я. Вай республике дукха хьайийлай керда ишкол-лаш. Цу наькъа тIа, ма даггара, дIахо хьош ба болх. Кхъ сменах дешаш долча берий, хьехархой хьал тоалургда керда дешара кхуврчаш хиларца. Дукха ха йоацаш, тха газето яздаьдар, 720 моттигах йолча Инаркьерча кердача ишколах. Беркате хилба из болх дIахо а!

Вай мехкара 35% болх беш бола маІанах, спортаца бувзам лелабеш ба

Султыгнакъян Йоакъяп

КІира шозза, кхозза спортаца салоІам беш ба, вай мехкара, 35% болх бу маІанах. Из хьахьекхар, тха газето «100 сагага» хоаттам беш, дІабихьача белхо. 30 шерал лакхагІа ха яьннараша дийцар: гІаш леларца, сиха гІа баккхарца, велосипед хехкарца дегІа пайда бе хьож шоаш аьнна.

20% наха гантелешца, гирешца упражненеш еш ха йоакх, иштта, царна юкье бар турникаца бувзам лелабераш. Къамаьла доакъашхошта юкье-ра 80% белгалдир, хІара пхье, юрта спортаца салаІа моттигаш йолга, эггара халагІа дар — цу хІаман тІа ше дІатІавигар. Болх беш волчоа а, безам хилча, корайоагІа фоке ваха ха. Вай мехка, хІара шера хІана дац аьнна, хьаделаш латт спортивни кхуврчаш.

Керттера бахъан — ма хулла, дукхагІа бахархой спортивни вахаре чуозар. ХІаьта, из хІама дезаш волчун, тахан, аьт-тув болаш ба. Массайтта тайпара спортивни ловзараш, кхьдараш да вайцига вІалла гаьна ваха ца везаш. ХІара цІагІара хьадоагІа из гІулакх. Бера хана, дас-нанас из безам бера дег чу цІоагІбича, воккха хилча а спорт ца юташ, из гІулакх дезадале дІавода саг.

«Коталон истори» яхача квест-ловзаре дакъя лаьцар, вай мехкарча кагирхоша

Газданаькъян Ахьмад

Дагалоаттама мемориале дІадихьар, «Коталон истори» яха квест-ловзар. Дакъя лоацаш хиннараш бар: республикера кагирхой комитети, кагирхой совети. «Командашта дІаелар тІадуллараш (задания) тІадола маршрутни листаш.

Еррига ловзаре хиннараш ворхІ станци яр: «Шпион, Іоаравала чехка», «Кертгера-чох лаьца къамаьл», «Цу деной сийле йицлургьяц», «Боккхача тІема накъаш», «Батальонаша цІи эш», «Сборная». Станцешка доакъашхоша хьадедезараш шиъ тІадуллар дар — цхьа тІадуллар спортивни хьалех дар, шоллагІдолчунна — тІемах лаьца долча хаттарашта жоп дала дезар доакъашхой. Котало шийгахьа эза, хьалхарча лагІа тІа яьлар, кагирхой гІулакхех йола комитет.

МЧС болхлой, берий салоІама лагерешка, кхетачеш дІакхухьаш ба

Коазой Мадина

Бераш салоІаш долча лагерешка ухаш, цар кхерамзле лораяра тІехьа дараш доаржадеш ба МЧС болхлой. ЦІаьхха цІерацара хатар иккха моттиг хуле, де дазар хьалха доаккхаш ба уж лагерешка.

Эбарг-Юртарча, Комаро оалача, лагере шоай болх дІахьош хилар уж укх деношка. ЦІера тІахьожомах волча инспектора, Дударанаькъян Ибрахима, дийцар берашта, цІерах лоравалар мишта хила деза. Хьалхадаьккхар, салоІаш ара багІача хана йиза цІи, нийсса мишта дІаюае эза, цІаьхха эшаш моттиг

хуле, цІи йоаеча баллонаца болх мишта бе беза. Из деррига берашта хьалхадаьккхачул тІехьагІа, дІайихьар учебни эвакуаци.

«Уж тайпара кхетачеш, ерригача лагерешка, хІара сменаца дІакхухь оаха. Бера а воккхачун а довза деза цІера духьала де дезараш. ДукхагІа йолча моттигашка, цІи яьнна-

чул тІехьагІа доккхий зенаш хилар, наха шоай фу де деза ца харца дувзаденна да. ЦІи яьлча корзагІваьнна ца хьовзаш, сихагІа, нийсагІа из хатар юстара доаккхаргдар дикка довзаш хила веза хІара вар. Из болх оаха дІахьоргба массе кхуврчашка», - аьлар цІера тІахьожам беча инспектора.

**ГалгIайчен
полице
юк'багIабаьхаб,
чоагIа Iотк'ям
бу, молхаш
йохкараш**

Султыгнаькъан Йоакъап

**ГалгIайчен полице,
МагIалбика районе,
юк'багIадаьккхад дегIа
Iотк'ям бу молхаш йох-
кар, хоам бу «Сердало»
газетага, ГалгIай Респу-
блика МВД пресс-служба.**

Хоам бу, 2022 шера, мангала бетта 25-ча дийнахьа, Россе МВД МО «Малгобекский» болхлоша «Маяк 11» яхача тохкама — чакхвалийтара пункте соцайир Лада «Гранта» яха автомашен, цу чу бар водители пассажири.

Машена салона чу полицен болхлошта корайир, пассажира доалахьа, саг ший доалахьара воккха, «Прегабалин» яха, дохьаш чу дола 11 блистер. Хьалаьцача молхай боарам бар 54, 99 грамм.

Цу сага, тахан, административни протоколаш оттаьд ч. 1 ст. 20.1, иштта ст.6.9 (саг ший лоамера воккха зуламе йола наркотикаши лазар дужадеш йола чоагIа молхаши, лорашкара а йоацш, цо мелаш хиларах) КоАП РФ. Из дIавахийтав, лийца нах чубокка белгалъяча моттиге.

ГалгIайчен 100% гаргга болча наха, керттера хьехамаш даьгара хьаййду

Султыгнаькъан Йоакъап

ГалгIайчен 100% кхоачаш болча наха, дезала юкьера хьемаш даьгара ийду, цун тешал ду, укх шера «Сердало» гезета «100 сагага» даьча хаттараша.

ДукхагIболча респондента-

ша белгалдир, моллагIча балхатIа да-нана дале а, салоIамах, вахарах-варах, тIабувха гIирс эцарах, дешара е балха моттиглахар, иштта кхыдолча дуккхача хаттарех керттера хьехам даьгара хьаэцар. Цунца дувзадenna, цар белгалдир, хьалхагIа шоаш из дош «тохкаш» наьнаца дувцаш хилар.

Эксперташа белгалду, тIехьарча 15 шера, даь куца, Кьулбаседа-Кавказа позгаша-иллиалархоша дукхагIа йоакхо елга. Ноанашта хетадаьча дуккхача иллешта лалла хьаэттад, керда, наха дукхадездenna даьна хетадаь иллеш. Хьалхадоаккх, ГалгIайчен столице Магасе, дукха ха йо-

аццаш хьаййлай, Россе лоархIае йола «Даь» аллея. Из моттиг кечъьй хозача гаьнашца, тайп-тайпарча дизайна элементий куцаца. Эксперташа яхачох, из моттиг, белгалла, дукха езаш хургья керттерча пхье бахархоттеи, иштта хьаьшаштеи.

«Коталон зIанараш» яха, ерригача Россе акци хьаллаьцар МагIалбике

Султыгнаькъан Йоакъап

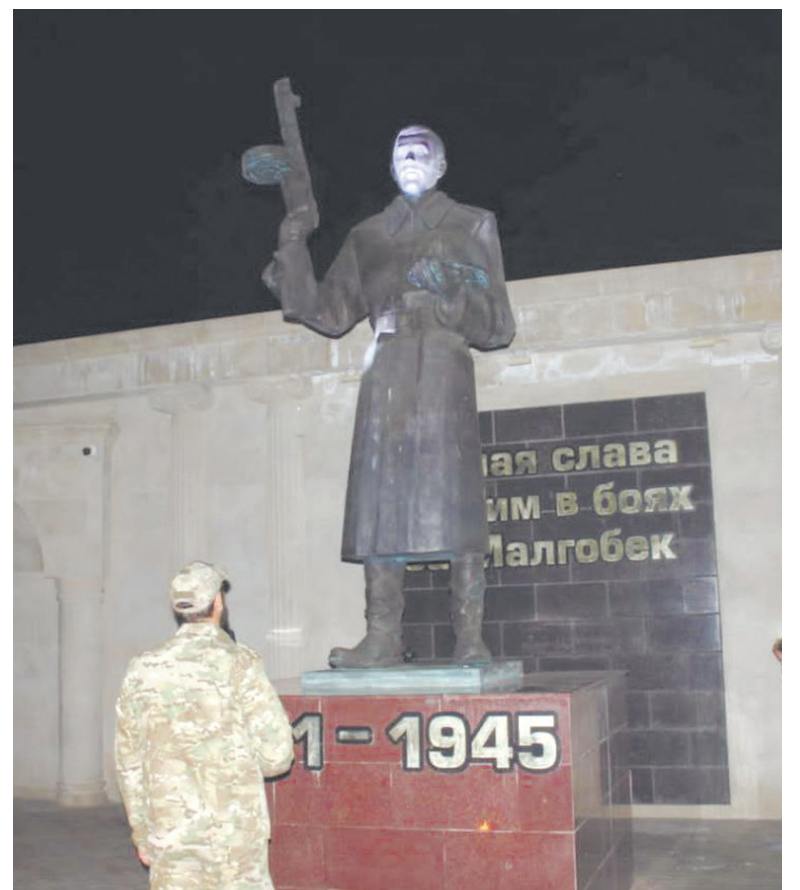
«Коталон зIанараш» яха, ерригача Россе дIахьош йола акци хьаллаьцар МагIалбика бахархоша. Цу акцен юкье яхар, Россе еррига пхьеш-турпалхой, кьахьегамеи, тIема сийлеи йоккхаш, бахархошка хьинарца кхаьча моттигаш. Йоккхача прожекторашта меттел, фонарикаш сегар цар.

Эггара хьалха из акци Россе дIайихьар, котало кхаьча 75-шу дузача хана. Хьалхьежача сигала гуш хиннача зIанараша тIема шерашка хоам бора, моастагIа тIавоагIаш латгалгах. ТIехьагIа, дагалоаттама белгало хинна дIаэттар уж зIанараш.

Акцес дагадохийтар, 1945 шера, ахан хьалхарча бетта 24-ча дийнахьа, Москве этга коталон цIай», — дийцар тIа

газетага МагIалбикерча административни пресс-служба. Цу дийнахьа сийрдаьлар турпалхо хинна духьала этгача пхье сигленаш, царех

цхьа моттиг я МагIалбикера дагалоаттама мемориал. Гулбеннараша, фонарикашца, сийрдадаьккхар парке латта турпалхошта дегIа сийленг.

Цадахкар

(Романа тлара ер дакъа хетадаь да Сийлахь-боккхача Даьймехка тлеме доакъашхочун, Россе Турпала Оздой Ахьмада Мурада 110 шу дизара).

Гарчакханакъан Сали

...Наха харцахьа-бакъахьа деш хиннача ценой уйла еш, латтар Хамберд. Бакъда из уйлаех ваьккхар, гаьннара урамагъа хьалвоагъа сага. Тлеме глорс бувхаш, баламах уллаш эскархочун тлормиг болаш, вар из. Гийла, лохарча дегъара волча цо, хьалтлакхоачаше, ди дика дийцар.

- Тикаш йий укх мехка? - хьатар цо ценхаштга.

- Тика йоацаш хулий мохк? - велаветар Хамберд. Укх новкъа Юваха, аьрдехьа длаестача Билана тика я; клеизига лакхехьа хьалваха, аьттехьа длаесте, Шамсуддина тика я; аьрдехьа ласте, Халата тика я. Хьона фу тика еза?

- Кхача бокхар дикагъа яр сона, - аьлар вовзаш воацача сага.

- Уж кхоккхе а я-кх хьона, кхача бокхаш. Цьбаькхам да, хьо со волча чувоегъе, аз хьаьша-м вергва хьох.

- А, Дала сий долда, сай гьулакха нах уралоаттабе, царна халонаш тлакхьа йемарех вац со.

- Со волча воагъе, хьона уралагъа саг вац, чай молаш, къамаьл дергда вай, доьзаргда. Укх мехках хьагаш а дай баьхача ценой тхов клалха Юховшарга сатувшас а, ма лийнадий вай, йлаьхха зама йоаккхаш. Хьаволле хьо соца, - аьнна, хьалха длаволаветар Хамберд.

«Ак», аьнна, юхавоалаш вацар вовзаш воаца турпал. Из тлеме тла сангар чу вижа ца иллалга-м шаьра гуш дар, цун тлеме глорса тла ядача орденехи майдилгехи.

- Хьом турпал ва мотт сона, - юхажьжар Хамберд, тлеме совглаташ тла бларг соцабеш.

- Цьбацца хламаш лела-м даьд аз, доккха хлама даьдце а.

- Ци миштай хьа?

- Мурад, - лоацка аьлар, тлабижа дом длабаккха воаллаш до, сомача тлоарсках яь иккаш тлаювха когаш Ю а тохаш. Дом-м кхы а чоагъагъа геттар.

Хьалхашкарча налара ко Ю а соттадаь, длатеттар фусамдас. Кадай уйчен тла ваьнна, хьаьша тлехьакхеле, цлагъара ши гланд даьхаш, араверта воккха саг. Дикка сомача ардакхех дав, цле басар хьекха табуреткаш дар уж. Шийна истола эгъара, хьаьшанна магъара моттигаш нийсийр цо. Цу тла зламига, кляьда глайбилг биллар. Бакъда Мурада магъавала тиганзар, цигахьа Юхайтар шийл воккхагъола саг. Иштга

да глалгъай лаьдал. Ший цлагъа из вале а, воккхагъар магъахьа вагъа веза. Иштга хилар укхача а. Юха цлагъа чувача, массехк хьовла мажарг чуулла оаркхуви, шекара корта чуулла кади, цу тла багъа шекар оата моарзагъей арадера Хамберда. Цьбаькха чувача дулхи маькхи чудолаши оаркхилг дера. Из баша даар дар, наггахьарча цлагъа мара хулаш а дацар. Эггара бехкхех вола хьаьша веча а, оттаде мегаргдар цу тайпара даар. Тлехьара са бола пеллаши чай мела оаркхилгаша Ю а оттадаь, моарзагъа шекара корта кагарий ата волаветар къоано:

- Тха юрта мишта нийсвеннав хьо?

- Шун мара еций ер? Глалгъайчен синпха бетталу Нана-Наьсаре ма йий ер, - аьлар хьаьшас. - Укхазара ва со. Укхача ваьв, хьалкхийнав. Бакъда кхоачарча нахах саг висавац. Да а нана а Юдахьийтача деннад. Цьба цлагъ-м да са, харц ца лийча. Хланзарчоа хлоре вах цу чу. Длагъоргва ше аьннад цьхан-шин дийнахьа. Сона-м новкъа вац из, араваккха, эккхаве йиш мичай. Хламаш гулье, кийчвала ма везий длаводаш хилча, керда фусам а лаха еза, ара юккье Юховш мича хул ваха-лела.

- Нийса да из-м. Со волча длавергва хьо, из араваллалца.

- А. Маьнги Юоттабаьб аз сайна, бийса яккха моттиг лалашъеш. Со коа чулесташ хилча, сихагъа длаваха мег из.

- Харцо йоацаш да из а. Хьан ва хьо фун-тайпан?

- Цикамбухо ва со, - аьлар велаветарча Мурада, цу хана иштга а ира йола цун мераж геттара ирлора, каьхат хоададе а мегаргдолаш. Хлаьта бларгаш, тладоахе а кьарлургдаоцарех, хьаьхожар. Тлеме а мехкал арахьа леларо а дикка хало яьчох тара дар цун дегъе. Носта пхьидарч сов гелъенна, иккашка Ючуоттадаьча загалех тара хеталора. Амма кляьдвеннавалеле а, сатем боацаш, салалар фуд ца ховш, чура са хьалдаллаца длахьалхагъертарех вар зламига саг. Ше къона вале а, хала хламаш дукха бларгадайнадар турпалча дегъа.

- Тлом чакхбаьнна дукха ха ма йий, хьо хланз а тлеме глорс бувхаш ва, - аьлар Хамберда.

Вагъачара хьалгеттар зламига саг, цу хаттаро а заман лостама а клеизигдукха корзагъаьккхачох тара вар из:

- Даьра, укх вахаро кана ца воалийташ-м лел со. Ер хьона гур мара коч-хачи а ма дац. Цьба тлеме тла хиннав, тлаккха мехках ваьккхав, хланз юха керда бьы блохьабе безача кхачав. Цьбаькха кьел, хало тлеме дла ма яйла, аьнна, кхелла хиннав мотт сона глалгъа. Лампаш йов, хий лакъ, кхатилла хлама доацаш вус. Юххера, ла хачи блехийоя а, хьаоарцагъвала саг а хилац.

Аркъалваха, велаветар Хамберд:

- Фу аьлар ла?.. Нагахьа санна из тлехьардар хьайна тлакхоаче, сога кхайкаргва хьо, сох хургва хьона глонча а новкъост а.

- Боккъал, даьра, ях аз-м, - хланз ше а леваланзар Мурад, ше аьнначох вела ца луш.

Иштга, клеизига мелал гойташ дола, къамаьл ше дича а наха дича а дезаш вацар из. Дегъа лакха-тенна веце а, цун хлара пха, дегъа маза деналахи къонахчалахи биза бар. Ткъо шу даьнна мара вацар из эггара хьалха тлеме тла отташ. Кхувш воагъа хана, цунна чоагъа дукха езаш йол хиннаяр. Клеизига йоккхагъа хиларал совгъа, лакхагъа а хиннаяр из Мурадал. Длаала эхь хете а, никх санна дег чу хьувзача уйлаех хоам ца бича леваланзар зламига саг. Наьсарерча злайрангахьа длаестача наькъа аьрда оагъорахьа хий ухаш йола сома колонка латтар. Цун кертера хьабагъа аьшка чий Ютлатоабича, низ болча хин клеж арачар. Минот ялале, хьалъюзар шелаг е бешка. Лай соалозашца а говра соалозашца малача наха кхухьар цига-ра хий. Шера кхыча ханашка кхалнах, къаьстта а берашха бола мехкарий гуллора хин гонахьа. Цьба хи тла енача, ше догдоахача йола тлавахар Мурад. Чура хьалгертта дош метта бухье кхачадар. Фуннагъа цох хургдале а, длаала дезаш дар из.

- Хье сона дукха езаш хилча, фу дергдар ла? - аьлар цунга дуккхача хана денз вовзаш волча юртачох.

- Хлама дергдацар-кх, - аьлар йола.-Фу де дезар аз? Хланз хьом хьатла мел венар, новкъа мел кхетар тлаэцаш, со ягъе-м, глорьяьнна йовзаш хург ма йий со, во хлама мел хьедеча ци а йоахаш.

- Сога я еза хьо. Нагахьа санна хьом сога йоагъе, блеха цьба моза Ютлаховргбац хьона.

Ши тлоара влешка а теха, гларьяьнна елаелар йол. Длаюха хьажар Мурад, шоаш дувцар длахаза саг вий ха дагахьа. Гира кхера Юбаьлча

санна, доккха садаьккхар цо, хин юхе меттел, цьба гектар хиллал долча лаьтга а шоаш шиь мара доацилг хайча. Бакъда цун елаяларо юхь тла оттаяь цлел длаяла кхы а гаьна яр. Цьбаьхха, сецар белам. Цу миноте геттара цленхашта йийрзар цун юхь.

- Со лётчикага мара маьре глоргийолаш яц, - аьлар Мурада оагъоро бларахьежача йола. Ший шаккха ведар хий кхухьача ладах а элла, из йолаелча, цац ца оалаш леваланзар зламига саг:

- Сигала лела лётчик мичахьа вашаргва хьо йига, лаьтга лела со а ца вашаш хилча.

Бакъда цу дешаех цьбаьккха хлама хувцадаланзар, йол юхаерзанзар, ший уйлан тла чоагъенна а йолаш, шортта гла боаккхаш длаяхар.

Цунцарча безама духьа, жоагъата а ваха мегар из цу хана. Лётчик мишта хургава сох, гоабаккха вира вордаш мара хлама бларгагуш ца хилча, аьнна, хетаделар цунна. Хлаьта а сигаленцара безам ди тлехьа совбоалаш, чоагълуш боагъар цун дагахьа. Цу тлеме Ючувоже-м цицха хург ма дий мотталора, морхаш йоацаш денача дийнахьа клоаргача, лила мо сийнача сигаленгахьа хьалхьежача. Цьбаза ший кхела эгъазьухар; къайга а

зламига хьазилга а миссел ираз мича хилар укхача-м, аьле. Цар мо ши ткьам баларе, даьнна гьулакх дар-кх из. Хьалъайвенна, тлеме Ючу а хьежа: «Хланз йоагий хьом сога?» - аргдар цо. Вешта, сона гучо-м тлаккха а цьба бахьан лохаргдар, са мо ше езаца зламига сага дог доаттладе. Фуннагъа цох хуле а, лётчик хургвола никъ леа ваьлар из. Цьба тлеме комиссариате хьалтеха доакхача сурташка хьежаш латташ, дагадоаца дикахетар хилар цунна. Дуккхача сурташта юкье доаллар хьажкгий клурзаца яздица санна дола лаьржа йоазув.

Шолжа-Глалий тларча аэрокулбах бола хоам бар цу тла хиннар. Деша хьехар кагий нахи мехкарийи. «Кагий нах деша хьехар ше ма дий, - хетар зламига сага, -мехкарий сенга кхача герт-хьогъ!»

Цигара чувоегъаше, коа доа беш воаллчач даьна тлавахар во. Из гучаваьлча, хьажьокье шод беллар Ахьмада:

- Мичахьа лел хьо? Укх коа доаллар гуш веций хьо? Юдоассадаь латта глаламаш, хьаяханза хьажклайш. Нах баьхка, цар хьаяхарга ла сатувсе, из хургдац хьона. Со длаваьлча фу дергда ла? Кхо пелг бола кулгахьо-ахкоргаш хьа а яьха, ше-

лалах мерех Иооллабена тладам дабыккхар кьоаночо. Благаш а дар цун, клеизига шел ма яллингех хий ухаш. Йовлакх хьалдаккха, цун мийнгахш бларгий клоагашка а толая, юха а кулгахйохкоргахш длаехкар.

- Воти, деша ваха безам ба са. ХьажкIаш-м аз хьайо-ахаргья. Падамаш а цхьал-хадохаргда: оттадер карта пенаца длаоттадергда, цига денз дладолдох тохораш ергья. Кхы а бутт баылча, дладолалу са ваха безам бола дешар.

Юхасеца, кирвенна вола бларахьежар Ахьмад. Цхьа лоадам боаца, ценхашта доаца хIама дезаш вацар из. Даим а шийх шиш хетийташ а вар; дезала а тайпан а юкье.

- Дукха ха-м яц хьо школе деша ваьгIа. Цига даьр мара дергдече, деша ваха хьашт дац хьона. Ценна пайдандар деш хила веза кьонах, ше пхийттарваьннача дийнахьа денз, - йист ца хулаш латташ, вола фу оал хьешаш, цхьа юкь яьккхар цо. - Фу дешар да из?

- Лётчика дешар да-кх.

- Сона-м мича хайнад хIанз мара, хьона самолёт лалла ховлга. Вира ворда лелае, цунна доал де ца могаш, каша бахаб укх юрта-ра дукхагIбола кьонахий-м.

- ХьаIомайича ховргда сона. Шедола хIама дешарца Iомаде деза.

- Боккьал ях Iа? Iа хьа-аьннадецаре, из ца ховш лара-кх со. Цхьа йоI яр вай дахача юрта, пандар локхаш. Цо каст-каста нах вIашагIкхийтгача, ловзар долча доахаш дар цхьа илли: «Тиркан тий туллаш ва,

Ма йоахий дукхавахарг;

Аэроплан хоакхаш ва,

Ма йоахий дукхавахарг».

Иштта уйла йола йоI кхийттай мотт сона хьох а. Цу кхалнахага клеизигаIа ладувIе, нийсача новкья гIоргва хьо. Цар кертош чу дукха эIор доалл. Iа фу дергдий, хьажкIашцара болх чакхбаккха цкья, цига денз дладар тIехьагIа дувцаргда вай. Хезарий хьона?

- Хезар, вохийтаргвий Iа деша?

- Хьажал цо юха а дувцачунга. Болх баь ваьлча, дагадохийтаргда Iа. Укх коа, согара дIайккхача, кхы а нах ма бий. Дувцаргда, хьожаргда, дагадаргда.

- Мегаьд хIаьта, со тиша хIама тIаювха вода. Ков цхьалхадаккхалца, кхы араваргвац со, из ниI хоадаь, - уйчен ниI тега, цIагIа кьайлайккхар Мурад.

Ше аьннача беса, массехк дийнахьа доакьарца дувзадена мел хиннар даь чакхдаьккхар цо. ХIанз массадола хIама самолёта хьисапе хетар цунна. ПхорагIа, урагIа вIашкадижа улла ши цIагарг, лордаш дIа-юха яха улла гIадам, кхора гаьнах дIаьгIа тьковронаш... Шедар гIатта доаллаш санна хетар.

Деррига балхаш ше даь ваьлча, юха хьоахадир цо шоаш хьалхагIа дийца дош. Мурад цIагIа дIачуваьлча, дахчах техача маьнге тIа вагIар да, бедоалла КьорIа дешаш. Бларгсиношта тIагIолла ши бларг хьахьожабир цо. Йист ца хулаш, уралагтгача воIага, юха яхача хьисапе корта лостабир. Пенах букь тега, табуретка тIа Юхайра зIамига саг. Цхьа ха яьлча, КьорIа дийша ваьнна, дIа а кьайла, беттагаргашта барт а баьккха, кIада тIорме чу Ючуделлар, пенах боаллача хьастамах дIаэллар.

- Фуд цига? - хьаттар цо, бларсинош Iо а доахаш.

- Вай дийцар хьона дагадохийта венавар со.

- Вай-м дуккха дийцад. Дагадохийта Iа. Фу дар из?

- Деша ваха ловра сона.

- ДагадоагIа. Хьа наьнаца а дагаваьннава со. Хьона бохам бе а лац, хьо бларгакьайлавалийта безам а бац. ХIаьта а зама мишта эттай аьлча, дийша ца хилча, ваха хала хурдлолаш эттай. Сел лакхарча дешарга хьо ховдаргва аьнна дагадацар тхона. Машен лелае хьона хайча а, хоастам бергбар оаха. ХIаьта а тхона хетар боккхийча наьха уйлаша хьалхадохар да. Кагехчар шоай хул уйлаш а, кхетамаш а, кхача гIерта доаьнонаш а. Шолжа-ГIалий тIа Iо а вахе, хье дIаэцаргвий хьажа. Из да эггара хьалха де дезар.

Кхы а дукха дийцар цунна дас, цIагIара дIаараваьлча, леладе дезарех. Ценцара бувзам даим дагаххоабаш, бицбанза хила везилга кертахдаьккхар. ШоллагIа дийнахьа сецца, бIаь километр хиллал гаьна уллача гIалангахьа ваха араваьлар Мурад. Турба яь хьоарчадаьча кьаьнарча газета юкьбедоаллар паспорт, школе дешарах дола тешал. Боккхача новкья ваьнна, Шолжа-ГIалийгахьа йолхача машенашка кулг хьокха эттар. Укханна мух тега, тIехлелхар зIамагIьяраш; йоккхагIьяраша-м латтача дика оагавора. Ма низ болаш хIамаш я-кх уж! Дикка ха йоаккхар цо царна тIехьахьешаш латташ. Цкьяза цар чархашта кIалхара лаьтга, хьамча санна лелаш мо хеталора тIерча дозалах. Лаьтанна хала деций-хьогI уж хьалкхаба? Из лозаду хургда-кх цар. Дукха дар цунна дагаихараш-м. ТIаккха дагадохар, ше Iомае гIерта машен лаьтганна Iоткьям беш хургIоацилга. Юховш, салаIа дIаотташ мара лаьттах хьокхалургьяц цун чархаш. Вешта, сигала гIолла феца леларгья. Маца хургдахьогI из? Хург а дий-геш вIалла? Уйлаш йой а, машенага хьувкха кулг-м Iохецаш дацар. Юххера, нокьзарьяьнна, сецар «Газ-А» аьнна яздаь йола, баьде-сира машен. Ийрча а низ болаш а хетар из, чархаш тIара дIадагIаца ший дIьсаьна

ткьямашца. Хьакханга санна низ боаллаш, я ер машен; оалар цох цхьаволча водитела. Ведда, IотIехьакхийна, шийна хьайийллача наIарах дIачухьежар. Кьоаналгахьа лестача водитела, ер волчакхьа хьа а текха:

- Мича вода хьо? - аьлар.

- Шолжа-ГIалий тIа.

- Хьачуха сихха, укх сахьате сона гIод тохалехь, - хьалнийсвенна, ко чIоагIа бетеIадеш, Юхайра водитель. Дукха юкь ялалехь, лакхача машена корак Ючухьежаш вагIар цIаккха Шолжа-ГIалий тIа ца хинна зIамига саг. Дега йIовхал телаш а сийрда а йолча ший уйланга водар из.

- МалагIаца кьамах ва хьо? - хьаттар кьонахчо.

- ГIалгIа, - лоацца жоп делар Мурада.

- Деша вода хьо?

- Водац. Деша ваха дага-м ва со.

- Дика дешар да?

- Да-м йоах.

- Хьан йоах?

Водитела тIехьарча хаттара жоп мишта лургда ца ховш, висар из.

- Ховча наха йоах, - аьлар цо юххера.

- Наха-м шоашта цаховраш а дукха дувц хьона. Фу болх бе дага ва, алал Iа сога.

- Лётчик хила гIерт со.

Цкья Мурада бларахьежа, ер фу космонавт ва-хьогI, яхача уйланца; хьалха уллача наькья бIоахалгахьа дIахьежар воккхалгахьа леста кьонах.

-Йий вайцига лётчикаш кийчбеш моттиг?

- Я аьнна хеза водаш ва-кх со. Аэроклуб я йоах йоккхача шахьар тIа. 1934 шера хьайийллай оал цох.

- Хьажал даьллахь, вираца лийнача вай даьйх хьаьнна тIехье мичахьа кхачай. Дика хIама да из. Заман белгало я. Со нохчо ва. ХIанз Iа аллалца из хIама хезадац сона. Курал е а мегаргIолаш, гIулакх да Iа дувцар. Парашютаца чукхувсадала а Iомадергда шо-м. ЧИшка яхаш я со кхийна юрт. Хезайий хьона? Цига Орга яхача хих тилла дIаьха тий да.

Аьшка мушех хьальэлла улл из. Цу тIагIолла водаш хилча, бокьонца самолёта чу вагIаш санна хеталора. Цхьабараш, корта бIагораух тха, яхаш, лохе гIолла додача хичу Ючухьажа баьхачар. Мух хьекхача хана, бокьонца бола бурчолг хеталора цох, дIа-юха ухаш, цIувзаш латтаргдар, мух сеца баллалца. Эггара майрагIа лоархIар, тIаьна кIалгIолла долхача мушех оллавенна, кулгий гIонца цхьан бердагара вокх бердага кхаччалца ваха мегар. ТIаь тIара хичу чукхоссавала вухьадох-м бакьвола турпал хетар. Парашюташ хьадеш, царца берда тIара е чан арIан тIара чукхувсалул ха йоагIар. МоллагIа истола тIа тувса гата е кIада чIегилг хьайице, цун йистощка гIолла

аьшкасаьрг чулаьце, цох Иоуллаш дола ко дегIе, иштта чукхувсалора.ТIаккха совсиха лаьтта Iо а кхачацар, Iокхийтача лоза клеизигаIа а вора. Цхьабакьда цох Iург даьлча е даьтIаца, гIулакх телха дар. Мух чIоагIа болча хана, лоархIадацар тхо цу тайпара хIама де. Михо гаьна дIавахаь, хьона дагадоацача Iовоссае тарлора. Тха юрта вар ШаьпI яхаш кIаьнк. ДегIа геттара гIийла а вайга а вар из. Мух баьннача дийнахьа «парашютаца» чукхоссавенна из, нийсса нитташта юккье Iовесса хиннавар. Пхьарсаш дерзан ма дий, лоаца хачиг мара хIама мича ювх! Цу юкьера аравалале, деррига кулгаш доагдаьдар цун. Цхьа кIира ха-м яьккхар цо, дегIа тIара це бегаш дIа ца йоалаш, - йист ца хулаш, цхьан хIаман уйлаеш вагIаш дикка юкь яьккха, зIамигача сагага хьаттар цо, - вухьаргвий хьо цу лакхе лела?

Баламаш эзар Мурада, тIаккха тIатехар:

- ДIаемача-м вухьаргва.

- Iома-м цар вергва хьо. Цунах-м шеко яц. Дика да, хьо мо майра кагий нах вай болаш.

Мурада ший дагахьа йоахар, со лётчик хила гIертара бахьан малагIа да ховре-м яхаргдацар Iа иштта. Духьалдера цунна йийий сурт, хIанз шийга оагIора хьахьежаш, «со лётчикага мара маьре гIоргIолаш яц», яхаш, из латташ мо хетар цунна. Цкьяза хеталора, фуд аз леладер, йохийтаргья-кх ший лётчикага, из йоацаш а дукха ма бий вайна хоза мехкарий. Уйлаш хувцалора, хьалхарча уйланна духьалйоалар шоллагIьяр. ХIана йохийтар аз сайна еза йоI кхычунга маьре?! Деррига дIадаьлча, сона дукха еза из.

- Со мо кирпичкаш кхухьаш леларгвац хьо, демаша виза. Цу лакхе хотта, дом хуле тамаш хет сона, - юкь-ахваьккхар из нохчочо ше еча уйлаех. Кхы дукха дийцар цар бIаьхача наькья болхаш, вахарах-леларах, кагийча нахах, цар гIулакхех. ГIалан чуволлача наIарий бечош ягIаца Iокхача:

- Мичахьа я из хьа аэрофлот? МалагIаца районе я из?

Кисара кьоаламца яздаь каьхат хьал а даьккха:

- Кьаьнара мехкдаьтта промыслаш йолча я, - аьлар наькьахочо.-Катаьма оалача моттиге.

- Даьра, тахан-м аьттув баьннаб хьа. Цу оагIорахьа водаш ва-кх со. Школа я цигахьа еш латташ, цунна кирпичк ийца вода со.

- Шолжа-ГIалий тIа еций кирпичк?

- Я-м я. Кхоачам боллаш яц. Арахьара тIакхачьа езаш хул. Кастта дIакхоачаргда-кх вай хьа самолётташ латтача. Шек ма вала хьо.

Мухь кхухьа машенаш лелача новкья ваьнна, дикка йIаьхача хана никь бир нох-

чочо. Аьтта оагIорахьа боккха бай болаш моттиг яр. Наькья юстарьяьккха, машен юхаэзар кьонахчо.

- Ер я-кх из, самолётташ лела моттиг а баппаш санна парашюташца кагийрой чукхувсалул аре а. Хье дийша ваьнна, лётчик хилча, Ючухьежаш, со новкья водий-воагий зувш хилалахь.

Машен, дохк мо дом гIоттабаь, цхьа во, Iаьржа кIур ара а тега, йолаелар. Баь тIа хьокха Iо а тега, бIаьхача мушаца цох сиргIа дIаехкаш воалла зIамига саг вайра Мурада. Цунна тIавахар из. Укхул дукха зIамагIа вацар из. Ше леха моттиг укхо дIайийцача:

- Укхаза яц из. ЗIамига аэропорт йолча ваха веза хьа, - хьийхар цо хьашанна. Цига мишта кхоачаргва а дийцар.

Делкьел тIехье яр, Мурад цига кхачьаца. Хьалхашка цIа а дагIаш, дIахо бларма кхоача наькья оаса а болаш, моттиг яр. Массехк самолёт латтар, боабашкаш мо цIогарч лаьтта Iо а гIортадаь, кортош лаккха ай а даь. ГIадвахар а велар а вIашагIьийра цун юьх тIа. Сихха ведда, лагIашта лакхе ваьлар из. Ши-кхо ниI мара яцар, чура чуволлаш. Уж а, эзза тIа ца кьовлаш, хийройийлла латтар. «Аэроклуб» яздаьча наIара тIавахар. Шелг техача бакьахьа ба е бац хацар цунна. НиI хьа а йийлла, ер дIачухьежача, воккхалгахьа леста саг вагIар, мерий бухьига тIа кхаччалца Iодаха бларгсинош а долаш. Корта хьал а айбаь:

- Хьо мичара воагIа? - аьлар цо эрий метгала.

- Наьсарера, - лоацца жоп делар зIамигача саг.

- Наьсарера?

- ХIаа.

- Тувлавенна лелаш-м вац хьо?

- Вац. Тувл хIана лу со?

- Х-м, - аьлар цо, фо мерех ара а дайташ. -Укхаза цIаккха вена-м вац Наьсарера саг. Хьо хьалхара хургва-кх тIаккха. Хьадувцал хIанз, фу дахьаш венав хьо?

- Лётчик хила безам ба са.

- ЭхI, ма атта оал-кх оаш из дош! Мел кьахьега деза, мел хало ла еза мукьагIа хой хьона бокьонца вола лётчик хила?

- Кьахьегаргда аз.

Из оал массане а. Эггара хьалхара хало яйзача, када болалу, дог лаз, жим лаз, бIагораух, Iетто догдоагIа, яхаш. Ер хало гIулакх да, кIаьнк. Кьонахий гIулакх да ер, биззача кьонахий гIулакх.

Йист ца хулаш, цунга ладувIаш лаьттар зIамига саг. Кхы из йист ца хинна:

- Кьамаьл де мукьагIа хой хьона? - хьаттар фусам-дас.

- Iуйрийна цIагIара арваоалаш-м ховра, - аьлар Мурада.

- Хьажал хьога... «ЦIагIара аравоалаш...» Хьох хила а мег лётчик.

Цун иллеш члоагIа эшар тахан

Халкъя иллиалархочун Цисканаькъан Идриса 105 шу дуз укх шера.

Гарчакхнаькъан Сали

Хетаргахъа, тахан гIалгIашта юкъе дукха бац; рузкъан балхо йоккха говзал енна хинна иллиалархо, ашархо Цисканаькъан Идрис бIаргавайна нах. Цун керттера бахъан да аьнна хет сона, йоккха залаш йизза адам гулдеш, царга билеташ докхаш, концертш тийнна саг из ца хинилга. Цунна могоарг-мдар, ший кхоллам дукха безача нахах цу тайпара залаш хьалйиза, бакъда цо кхыбола никъ хержаб, нахаца вIашагIкхетар духъа. Мел доккхача гIулакхаш шоаш боакхе е болхаш бале; уж гIулакхаш дите, цунга ладувгIа тIабоагIар къона а къаьна а мехкахой. Царна ховра, из санна йола моттиг кхы ца нийсъяла тарлулга, цудухъа цкъа мукъагIа Идриса оазага, цун кулгаша бекабеча дахчан пандарга ладувгIа безам бар цар. Иштта, ираза, са а аьттув баьлар Боскара Идрис го, цунна юхе латта, ладувгIа. Наьсаре Iалаьмате йоккха базар хулар 60-70-ча шерашка. Карарча хана Малсаганаькъан базар хулача моттиге тIабоагIар гонахъарча дуккхача районшкарара, республикашкарара бахархой. Фу хулар цига доацаш?! Базар хула цъа ди дIаяздича, ма сакъердаме, цу ханара вахар дика гойташ йола пьеса хургъяр цох! ТIанг, аьнна, из еррига гонахъе хьалйиза машенаш хулар латташ, царна юкъегIолла говра е вира вордашца чугIерташ нийслора цъаццаят е коартол йохка боагIа наьсархой, милиционер водаш хулар, тика чура хъа а ийца, хIамаш юхайохкаш йола кхалсаг (спекулянтка) токхая; лакхарча, айенача моттиге тIаваьннача, чIоагIа оаз йолча къонахчо хьакхайкадора хьанехкъа даь къоал, аькхъаьнначоа мах лургхиларах тешабора ладувгIараш. Хьалкхессакий IойожаргIоацаш, кхотабенна лелача наха когаш тIабийтте, хотгаша юзар иккаш е пезгаш. Берий теркам тIаозаш дола хIамаш а дукха хулар укхаза; цудухъа, хIара кIирандийнахъа ца воде а, базар тIа фуд хъажа, наха фу леладу хъажа водар со. Укхаза яр Харсенаькъан Ахьмад чулатташ хинна чарахъий зIамига тикил, совгIата еннача стартови тепчанна патронаш цу чура мара эца йиш яцар.

Ишттача цхъан кIирандийнахъа базар тIа вахар со, 6-7-ча класе хила мегар со цу хана. ЦIермашиннаькъагахъара чуводаш, юккъе хьалъягIаш лаьттах IочуегIа рельс йолаш, цо шин давкъа йийкъа яр коа чувода моттиг. Цхъан оагIорахъа гIолла чуболхар, вокх оагIорахъа гIолла арабоалар. Цига хъа со волавелча, гаьннара зийра аз хьалха сайна ца дайна сурт. Базар тIа чуводача моттига аьрда оагIорахъа гулбенна дукха нах латтар. Из мо йола моттиг лехаш, цига сакъердаме фуд хъажа гIерташ, хулар со а, кхыдолча берел дукха эргаш воацаш. Дагарга мел вода, хъахозаш бар дахчан пандара мукъам, цунца хоза южаш йола, сома къонахчун оаз. Сона укхаза эггара хьалха гуш саг вар из. Цунна юхе латтар са ханара хургвола кIаьнк. Наха цига дувцача хабарах, аз кхетадир из Цисканаькъан Идрис хилар. Тахан газеташ тIа кепача суртех, вIалла тара вацар из цу хана. Хетаргахъа, 60 шерал тIехъаьннавар сона гуш хинна халкъя иллиалархо. Юхъ а газеташ тIа мо хьатара хетанзар сона Идриса, керо а волаш, юхъ чачхаре йолаш хилча санна хет сона из. Цхъа геттара лакха элтара кий а йоацаш, лохо кий а туллаш, ах полто хьисапе барзкъа дувхаш, вар наха юкъе латта саг. Гуйре е Iа дар мотташ ва со ара лаьттар, кIал хотта

болаш, дарз дийлха тIаьда, безаме йоацаш енаяр Iуйре. Цунга ладувгIаш дукха латтанзар со, сайна хIанз мо из вовзаш хиннаваларе-м, цунна юхера со дIаваккха хала хургдар. Эггара хьалха гуча а хозача а сага цхъан иллага ладийгIа, базара коа чувахар со, кхы а сакъердамегIа дола хIамаш гор догдаохаш. Иштта хилар Боскара Идрис эггара хьалха сона вовзар. Цу дийнахъа айса ладийгIа илии малагIа дар дагадоха велча, из дагадоха маганзар сона.

Наьсарен района юрташца цу хана телевизораш, радиоприемникаш кIезига яр. Цхъайолча улицаш тIа цхъан-шин цагIа мара хилацар телевизор е пластинкаш лекхаш йола радиола. Телевизорал хьалха, тха цагIа радио кхъачар. Тахан мо дагадоагIа, «Весна» аьнна яздаь, лохе радиоприемник а лакхе пластинкаш лекха проигрыватель а йоаллаш, яр из. Школе деша вагIача са а вокх вежарий а дешара, мотт Iомабара, культура йовзийтара ийцаяр из тха нанас. Юхъанца, эрсий пластинкаш мара хиннаеце (уж яр «Ореро» ансамбла, Караклаич Радмилай, Ободзинский Валере, Магомаев Муслима, кхычар кхолламаш довзийташ), тIехъагIо гучаялар гIалгIай иллеш тIадараш. Къаьстга а царех яр Цисканаькъан Идриса иллеш дIаяздаьраш. Укхаза юха дагавийхар сона, моцагIа базар тIа вайна ил-

лиалархо. Цар тIа хинна иллеш дика дагадоагIа сона, хIана аьлча, дукха лекхарах кIорда ца деш, 20-30-за лекхар тха цагIа цун ашараш, иллеш тIадола пластинкаш. Тха даь-да ши сесаг йолаш вар, цунна чIоагIа хоза хетар Идриса доахаш хинна дукха истий кхийлача къонахчох дола илии. Ше мукъа волча хана, чу а вайя, из пластинка IотIаоттар дехар цо. Сов дукха лекхарах оаха дагахъа Iомадаьдар дувца илии:

«Ловзарга сenna вода
хоза нускал дола саг,
Ла-да, лад-да-да-да?
Доккха ловзар деций
цун цIенъюкъе латтар,
Ла-да, лад-да-да-да?»

ТIем тIа сenna вода
ши сесаг йола саг,
Ла-да, лад-да-да-да?
Боккха тIом беций
цун цIенъюкъе латтар,
Ла-да, лад-да-да-да.

Базар тIа сenna вода
кхо сесаг йола саг,
Ла-да, лад-да-да-да?
Йоккха базар еций
цун цIенъюкъе латтар,
ХIа-хIа, хIа-хIа-хIа-хIа».

Цу илле тIехъара мугI дIааьлча, аркъалвахе велалора воккха саг. Духъал дешаш, мукъам хинна ца Iеш, дикка кхетам луш йола моттиг хулар Идриса доахача иллешца. Цу илле къаьстга дика гойтар дукха истий кхувлар мишта Iаткъаш да, бухсоццаш цох хьахулар фуд.

Патриотически чулоацам болаш, ше ваха мохк наха безаболиташ дар цун цхъадола иллеш. Ишттачарех дар Осминаькъан Хьамзата язъяьча «Москва» яхача байта кIийлн тIа кхеллар. Мехка столица, цун Це майда езайолийтар цо. Из дIадолалора укх тайпарча мугIарашца:

«Москва, Москва,
Це майдане
Даим детталу Россен
дог...»

ЦIенача, хозача безамах а доахар Идриса иллеш, царех дар «Дуненна гобоаха моажа малх санна» яхар, кхыдараш.

«Сох къа ма хеталаш. Сай халкъаца, ираз долаш, ваьхав со», - цо аьннадале а, Идриса вахар аттагIчарех хиннад оалалуц. Дунен чу воагIача хана, бIаргса доацаш венав из. ХIаьта а Дала йоккха говзал енна хиннай цунна; наха а мехка а из везалургволаш, боча хетаргволаш. Цу хьакъехъа дувцаш, цун тайпан воша хиннача журналиста Цисканаь-

къан Мухьмад-Башира ший «Халкъя иллиалархо» яхача йоазон тIа аьннад: «Дуккхача мерзаш долча пандарашта юкъе, ший тайпара оаз йолаш, кхычарех тара йоацаш, екаш хиннай халкъа иллиалархочун Цисканаькъан Идриса ашараш... Боскара Идриса дIалакха ховш хиннад дола деррига пандараш: чIондарг, дахчан пандар, Iад хьекха пандар, домбра... Цул совгIа, начIал йолча иллиалархочо ший иллешта тIехъа рояль локхаш хиннаб. БIаргса деце а, дахчаш шеда а ийия, цу чура новцIолгачул хозагIа йола оазаш арайоахаш хиннай цо».

Укхаза дагадох сона, моцагIа йоазонхочо Пхьилекъонгий Махьмад-СаIида дувцаш хеза хIама. ДIадахача бIаьшерен 60-ча шерашка вай республике вена; ашараш, иллеш дIаяздеш, лийннав Москва ра композитор Речменский Николай Сергеевич. Духъашха из веча, Идрис пордонна тIехъашка Iо а хоаваь, дахчан пандарца йиш лакхийта хиннай. ТIаккха хаьтIад Речменскега:

- Сенца (малагIча инструментаца) лекхар из йиш?

Дикка уйла а яь:

- Оркестр яр из, - аьннад йоахар столицерча ашархочо.

Цу масало хьагойт вайна, мел тамашийна а хоза а дахчан пандар лакха ховш хиннав Идрис. Цо дIа а локхаш, Речменске ноташ тIа дIаязъь хиннай тайп-тайпара ашараш: «Беттах дола илии», «Лоле халхар», «Коазой илии», «Бисархой илии», «ЧIондарга илии», «Наьсарера халхара йиш», «Муртаз-Иаьлий халхар», «Iайшет», «Мочкъий-Юрта-ра халхар».

Цисканаькъан Боскара Идрис ваь хиннав Эбан оалача лоаман юрта, тахан из чуйоагIа гIалгIай ЖIайрахъа района. БIаргса доацаш вола кIаьнк когаш хала водаш хиннав. Из хайнача цхъан гаргарча сага, къона устагIилг беннаб цунна, из хъа а лувцаш, цунца гIеттаргволаш а леларгволаш а, ше бокъонца когаш ваххалца. Из гаргара саг хьакъал долаш хинначох тара ва, хIана аьлча, цо маллара, устагIо гIо деш, каста когаш вода, лела волалу Идрис. Лакхе хьоахадаьча ший йоазон тIа Мухьмад-Башира аьннад, из цхъаннахъа балха хиннавац, цу ханара Iаьдал цунца дика хиннадац. Из иштта дац аьнна хеталу сона, гIорваьннача иллиалархочунга, РСФСР за-

служенни артистага, поэтага Хамхой Элмарзий Ахьмадага ладийгачул тлехьагIа. Из а вар бIаргса доацаш, цун бIаргаш 15 шу даьлча дайна хиннад. 1977-1980-ча шерашка, Ахьмад волча фу-саме дIа а ухаш, цунна язденувкьостал даьрех ва со. Вай Сибрера цIадаьккачул тлехьагIа, из хиннав республикан телевидене а радион а солист. Цу хана (1956) Боскара Идрис, юхьанца МагIалбика района Долакоа а ваьха, тIаккха Шолжа-ГIалий тIа ваха вахав. Цигарча базара коа, дукха нах гулбийя иллеш доахаш, ашараш лекхаш хиннай цо, цьханнахьа балха воацаш. Радиокомитетерча хьакимаша балха хьийхав из, бакьда цкьа хьалхагIа цунгара дош даьккхад: кхы цIаккха базар тIа ваха, иллеш доахаш латтарг ма вац ше, аьнна. Цу тайпара дош Идриса деннадаь, ашархо санна телевидене, радио балха дIаийца хиннав из. Цу

балхах дикка лоархIавеш, республике шерра дIавайза а хиннав. Бакьда, дукха хаялале, Идриса дохаду ше денна дош. Юха а, базар тIа а ухаш, цига ашараш лекха волалу. Цул тлехьагIа из балхара мукьавоалийт. Тамашийна хIама да! Алани а доагIаш, цIенача моттиге беча балхал толаш хийтад цунна: базар тIа, кхычахьа нах вIашагIбетталуча иллеш дахар. Бокьонца волча халкьа иллиалархочо мара дергдолаш хIама дац из. Наха юкье ца хилча, воахалуш хиннавац Идрис.

Тахан а чIоагIа эшаш дар аьнна хет сона цун иллеш. Хьалха мо радио чу а хазац уж. Вай кагирхошта дезалургдар, царгара масал эцаргдар цар, хIана аьлча дикадар мара, водар, харцяхьардар хьалхадоахаш дацара уж. Цул совгIа, царца дар кьаман дог, уйла, мотт. Уж а лоархIама хIамаш да, ший кьам дезаш волча сагIа. Дуккха кагий нах лел, балча

боацаш, цьха моллагIбола болх бе ца башаш. Цар кхетаде деза, массанех президенташ, министраш хила йиш йоацилга. Керттердар да, моллагIча балха тIа вале а, ше карайца гIулакх дика дIадахьар, тIаккха сийдолаш хургва ахархо а, гIишлонхо а, лор а, хьехархо а. Аз школе 25 шера болх баьб; наьна мотт, литературра хьехаш. Сона эхь хетац из болх бе, дукха беа хьехархочун кьахьегам, цудухьа цунца сакьердалу. Во да, нагахьа санна цьханна метте кьа ца хьегаш, нанас, дас е сесага даьр дуаш лелар. Цу тайпарча нахах даккха илли а долаш вар Боскара Идрис. Ший мехкахочо Чахкинаькьан Капитона язъяьча «Андаркье Iаьла» яхача байта кьийлен тIа даьккхадар из. Деррига ца лоаце а, цьхадолла мугIараш дагалоацаргда вай:

«Из цIе кхал хехкаш,
Iа кхихьа чоабол

Керза йов кхихьай Iа,
Андаркье Iаьла;
Хи йисте увтташ,
Iа ийза гIаьле,
Йоал йоацаш, йисай хьа,
Андаркье Iаьла.

ЙоI йоагIар мотташ,
Iа ийхка бийсаш
Йийхкача йисай хьа,
Андаркье Iаьла;
Каралоацан телаш,
Iа мел яь уйлаш
ЙоI яха йисай хьа,
Андаркье Iаьла.

.....
Базара хехкаш,
кхихьа зип-даьри
Зарздолаш латт хьа,
Андаркье Iаьла.
Кхы тIехьа ца тетташ,
колхозе веллахь,
Дехкеваргвац хьо,
Андаркье Iаьла».

Цисканаькьан Боскара Идрис кхелхав, 1974-ча шера Казахстане вахача хана. Из дIавеллав Кокчетавски облесте.

Дуккхача квартирех дола, 68 цIа тоадергда вай мехка

Курскенаькьан ИбрахИм

Дуккхача квартирех латта 68 цIа тоаде лерхI вай республике. Цу гIулакха хьакьостадаь ахча ялх миллион да. Доккхача балхашца цIенош тоадеча республикански программа юкье чубодаш ба, из беркате болх. «Дуккхача квартирех латта цIенош леладе, уж тоадара тIехьа балхаш дIакххьа эшар кIезига ахча дац.

Бюджета юкье из тайпара статья чуйгац, цунга хьежжа, шоаш чубахача цIенга хьожаш, бе беа болх дIабахьара тIехьа кьахьега дезараш, цу чу баха нах ба. Бахархоша шоашкара доагIа ахча дIателарга хьежжа, хургда цар цIен куц. Из хIама нахага, массе хана, дIадувца деза.

Бахархошта дIадовзийта деза, эшаш мел долча хIаманца кхоачам болаш, беркате шоай цIа хилар шоашта дезе, ханнахьа доагIа ахча дIалуш хила безалга», — йоах хоаме. «Фондо дIабихьача белхага хьежача, наха ахча хьателара гIулакх геттара мела латте а, 2014 шера денза квартирах латта цIенош доккхача белхашца тоадара тIехьа дола хувцамаш, дизза кхоачашдъдъ», — аьлар фонда болхлоша.

ЦIера кхерамзленах болча кхуврча болхлоша, ветераний ЦIен хьал тахкар

Коазой Мадина

ХIара денна, ший болх чIоагIбеш я вай мехкара МЧС. Дукха нах хулача моттигашка ухаш, цигара цIера кхерамзленца дувзадена хьал мишта латт хьожаш, болх дIакхухь цар. Бераш салоIача лагерешкара хьаблабена, хIанз уж хьаь-

чаб СурхотIарча ветераний ЦIагIа.

Бахьан-цIаьхха цIи яьнна хатар хьовзе, цун духьале яра хьал, мишта латт тахкар. Назрановски района пожарни тIахьожам инспектор волча, Оздой Руслана техкар, цу мугIарера лоархIамедараш. Массала — цIи яьнна хатар

хуле, из дIайоае хIамаш йий, автоматически сигнализаци болх беш йий, из хатар хилча, нахага хоам бе безача гIулакха хьал мишта латт, иштта, цIераш хьулавенна аравоала моттигаш мишта Iалашгьый.

«Дукха нах хулаш йолча моттигашта тIахьожам лакха хила беа. Таханара тха дек-

хар-хатар хьаотталехьа, из хургдола бахьанаш юстарадар, цIаьхха цIи яьнна хIама хуле, наха, корзагIбаьнна ца а хьовзаш, эггара хьалхарча юхьанца шоай де дезар хьалхадаккхар. Нах лорабара тIехьа дIакхухьаш ба ер болх», — аьлар МЧС болхлоша.

14 ДОКУМЕНТЫ

Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия (далее – Организатор) на основании распоряжения Минимущества Ингушетии №1467 от 27.06.2022г. объявляет о проведении аукциона на право аренды земельных участков государственная собственность на которые не разграничена.

Аукцион состоится в 11ч. 00 мин. 03.08.2022г. по адресу: РЕСПУБЛИКА ИНГУШЕТИЯ, ГОРОД НАЗРАНЬ, ТЕРРИТОРИЯ ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОКРУГ, ПРОСПЕКТ И.БАЗОРКИНА, ДОМ 70, ЭТАЖ 2, отдел арендных отношений.

Заявки принимаются с 9 ч. 00 мин. 01.07.2022г. по 11 ч. 00 мин. 01.08.2022г. по адресу: РЕСПУБЛИКА ИНГУШЕТИЯ, ГОРОД НАЗРАНЬ, ТЕРРИТОРИЯ ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОКРУГ, ПРОСПЕКТ И.БАЗОРКИНА, ДОМ 70, ЭТАЖ 2, отдел арендных отношений.

Лот № 1.

Предмет аукциона: право аренды в отношении земельного участка государственная собственность на который не разграничена, категория земель – земли населенных пунктов, вид разрешенного использования – магазины, кадастровый номер 06:05:0100008:2297, площадь 107 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, г. Назрань, Центральный административный округ.

Срок аренды: 3 года.

Начальный размер годовой арендной платы (5%): 5 234 руб. 55 коп.

Шаг аукциона (3%): 157 руб. 04 коп.

Размер задатка (20%): 1 046 руб. 91 коп.

(с техническими условиями подключения к сетям инженерно-технического обеспечения можно ознакомиться обратившись к организатору торгов)

Лот № 2.

Предмет аукциона: право

аренды в отношении земельного участка государственная собственность на который не разграничена, категория земель – земли населенных пунктов, вид разрешенного использования – общественное питание, кадастровый номер 06:05:0100008:2298, площадь 170 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, г. Назрань, Центральный административный округ.

Срок аренды: 3 года.

Начальный размер годовой арендной платы (5%): 8 316 руб. 58 коп.

Шаг аукциона (3%): 249 руб. 50 коп.

Размер задатка (20%): 1 663 руб. 32 коп.

(с техническими условиями подключения к сетям инженерно-технического обеспечения можно ознакомиться обратившись к организатору торгов).

Максимальные и (или) минимальные допустимые параме-

тры разрешенного строительства для зоны КТ (зона коммерческого назначения) в соответствии со статьёй 38 Градостроительного кодекса Российской Федерации подлежат ограничению. (ст. 27 Правил землепользования и застройки муниципального образования «Городской округ город Назрань» Республики Ингушетия утв. Решением Городского Совета муниципального образования «Городской округ город Назрань» от 30 ноября 2012 года №14/52-2 (изм. утверждены Решением Городского Совета муниципального образования «Городской округ город Назрань» от 04 июля 2017 года №21/86-3).

Форма заявки на участие в аукционе, порядок ее приема, адрес и место её приема указано в извещении о проведении аукциона размещенном на официальном сайте Российской Федерации в сети «Интернет» для размещения информации о проведении торгов: www.torgi.gov.ru

ru

Задаток вносится на расчетный счет организатора торгов: (Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия, 386101, РЕСПУБЛИКА ИНГУШЕТИЯ, г НАЗРАНЬ, тер ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОКРУГ, пр-кт И.БАЗОРКИНА, д. 70, ИНН 0602012733, КПП 060601001, корп. счет 40102.810.3.4537.0000027, БИК 012618001, Отделение НБ Республика Ингушетия г.Магас, УФК по Республике Ингушетия, лицевой счет 05142144540. В назначении платежа указывается «задаток для участия в аукционе номер извещения _____»).

Задаток должен поступить на счет Организатора не позднее момента рассмотрения заявки. Документом, подтверждающим поступление задатка на счет организатора торгов, является выписка со счета организатора торгов.

Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия (далее – Организатор) на основании распоряжения Минимущества Ингушетии №1124 от 31.05.2022г. объявляет о проведении аукциона на право аренды земельных участков государственная собственность на которые не разграничена.

Аукцион состоится в 11ч. 00 мин. 03.08.2022г. по адресу: РЕСПУБЛИКА ИНГУШЕТИЯ, ГОРОД НАЗРАНЬ, ТЕРРИТОРИЯ ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОКРУГ, ПРОСПЕКТ И.БАЗОРКИНА, ДОМ 70, ЭТАЖ 2, отдел арендных отношений.

Заявки принимаются с 9 ч. 00 мин. 01.07.2022г. по 11 ч. 00 мин. 01.08.2022г. по адресу: РЕСПУБЛИКА ИНГУШЕТИЯ, ГОРОД НАЗРАНЬ, ТЕРРИТОРИЯ ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОКРУГ, ПРОСПЕКТ И.БАЗОРКИНА, ДОМ 70, ЭТАЖ 2, отдел арендных отношений.

Лот № 1.

Предмет аукциона: право аренды в отношении земельного участка, государственная

собственность на который не разграничена, категория земель – земли промышленности и иного специального назначения, вид разрешенного использования – строительная промышленность, для строительства цеха по производству тротуарной плитки, кадастровый номер 06:01:0000004:1443, площадь 10084 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Малгобекский муниципальный район, с.п. Новый Редант.

Срок аренды: 10 лет 8 месяцев.

Начальный размер годовой арендной платы: (2%): 29 824 руб. 60 коп.

Шаг аукциона (3%): 894 руб. 74 коп.

Размер задатка (20%): 5 964 руб. 92 коп.

(с техническими условиями подключения к сетям инженерно-технического обеспечения можно ознакомиться обратившись к организатору торгов)

Лот № 2.

Предмет аукциона: право аренды в отношении земельного участка, государственная собственность на который не разграничена, категория земель – земли промышленности и иного специального назначения, вид разрешенного использования – строительная промышленность, для строительства цеха по производству пенопласта, кадастровый номер 06:01:0000004:1442, площадь 26948 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Малгобекский муниципальный район, с.п. Новый Редант.

Срок аренды: 10 лет 8 месяцев.

Начальный размер годовой арендной платы: (2%): 79 701 руб. 83 коп.

Шаг аукциона (3%): 2 391 руб. 05 коп.

Размер задатка (20%): 15 940 руб. 37 коп.

(с техническими условиями подключения к сетям инженерно-технического обеспечения можно ознакомиться обратившись к организатору тор-

гов).

Максимальные и (или) минимальные допустимые параметры разрешенного строительства для зоны МНП (зоны градостроительного освоения территорий, расположенных за границами населённых пунктов) в соответствии со статьёй 38 Градостроительного кодекса Российской Федерации не подлежат ограничению (ст. 35 Правил землепользования и застройки муниципального образования сельского поселения Новый-Редант Малгобекского муниципального района Республики Ингушетия, утверждены Решением Новоредантского сельского Совета от 02 июля 2012г. № 19/30-2 (в редакции утвержденной Решением Новоредантского сельского Совета от 05.11.2016г. № 17/28-3).

Форма заявки на участие в аукционе, порядок ее приема, адрес и место её приема указано в извещении о проведении аукциона размещенном на официальном сайте Российской Федерации в сети «Ин-

тернет» для размещения информации о проведении торгов: www.torgi.gov.ru

Задаток вносится на расчетный счет организатора торгов: (Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия, 386101, РЕСПУБЛИКА ИНГУШЕТИЯ, г НАЗРАНЬ, тер ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОКРУГ, пр-кт И.БАЗОРКИНА, д. 70, ИНН 0602012733, КПП 060601001, корп. счет 40102.810.3.4537.0000027, БИК 012618001, Отделение НБ Республика Ингушетия г.Магас, УФК по Республике Ингушетия, лицевой счет 05142144540. В назначении платежа указывается «задаток для участия в аукционе номер извещения _____»).

Задаток должен поступить на счет Организатора не позднее момента рассмотрения заявки. Документом, подтверждающим поступление задатка на счет организатора торгов, является выписка со счета организатора торгов.

Ингушские выпускники сдали ЕГЭ по обществознанию и химии в резервные дни

Выпускники Республики Ингушетия продолжают сдавать ЕГЭ в резервные дни основного этапа ЕГЭ – 2022. Сегодня на сдачу ЕГЭ по обществознанию и химии в регионе было заявлено 537 одиннадцатиклассников, 360 из них выбрали химию, 177 – обществознание. Госэкзамен проходил в пунктах проведения ЕГЭ № 406 и № 415, организованных в школах города Назрани.

В резервные сроки на ЕГЭ приходят выпускники прошлых лет и нынешние выпускники, которые на экзаменах сдавали в основной день по уважительной причине, либо не смогли сдать один из двух обязательных предметов (русский язык или математику).

Для тех, кто не сдаст удовлетворительно один или оба обязательных предмета, либо пропустит ЕГЭ по уважительной причине, которую подтвер-

дит документально, в расписании стоит дополнительный период: с 5 по 20 сентября у них примут экзамены по русскому языку и базовой математике.

Контакты для связи: пресс-секретарь Министерства образования и науки Республики Ингушетия Заира Манкиева, тел.: 8 (963) 072-91-75, e-mail: press.mori@mail.ru

Утерянный аттестат №260798, выданный СОШ №1 с.п. Насыр-Корт в 1984 г. на имя Муцольгова Уваса Алаудиновича, считать недействительным.

Утерянный диплом 1106040000101, выданный Политехническим колледжем г. Назрани в 2014 г. на имя Хашиева Мухарбека Ахметхановича, считать недействительным.

Утерянный аттестат №172881, выданный СОШ №2 г. Назрани в 1993 г. на имя Оздоевой Лизы Муссаевны, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00624002282385, выданный ГКОУ «СОШ с.п. Плиево» в 2016 г. на имя Плиево Харона Гапуровича, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00604000001391, выданный ГБОУ Лицей-садик г. Магаса в 2017 г. на имя Цечоева Адама Тимуровича, считать недействительным.

Утерянный диплом КФ №05879, выданный Ин-

ститутом экономики и правопедения г. Назрани в 2013 г. на имя Яндиевой Миланы Хасановны, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00624001840685, выданный СОШ №11 с.п. Насыр-Корт в 2015 г. на имя Имагожевой Айны Хусеновны, считать недействительным.

Утерянный аттестат №0004611, выданный СШ №1 с.п. Кантышево в 2008 г. на имя Албаковой Макки Амерхановны, считать недействительным.

Г О Б Ъ Я В Л Е Н И Я

Дагалоаттама сайре д'айихьар Т'ой-Юрта

Б'архой Муслим

«Тха дегашка шо дахаргда» яха дагалоаттама сайре д'айихьар, укх бетта 22-ча дийнахьа, Т'ой-Юрта. Кхетаче хетаяь яр 1941 шера, мангала бетта 22-ча дийнахьа, боллабенача боккхача т'ема.

«Сайре д'айихьар т'емах л'аьца дешаш дешаш. Культура ц'аг'арча кружоке ухача бераша т'ема турпалхой исторех л'аьца дийцар. Уж бар: летчик хинна Малсаган'аькъан Ахьмад, авиационни штурмовой полка командир хинна К'юастой Ширвани, разведчик волаш моастаг'чун наькъаш тедаш лийна Ц'хьорой Абдулла», — дийцар тха газетага администрацен пресс-служба. Цу юртарча Культура ц'аг'а, х'ара шера д'акхух, т'ема истори кагирхошта довзийташ йола кхетачеш. Уж шераш, вайна, ц'аккха а дицдала йиш ярех дац!

Магасерча администраце кхетаче йир кагирхошца

Б'архой Муслим

Укх бетта 26-ча дийнахьа, Магасерча администраце, кагирхошца кхетаче йир. В'ашаг'кхетар дувзаденна дар наркомани яхача зулама духьал т'ом лоаттабеча Денца. Кхетаче гулбаьбар реабилитационни кхуврчашкара болхлоь, тайп-тайпарча болхмоттигашкара нах.

К'юнабарашца наркомани яха зулам, ма дарра, довзийташ, цо наха т'акхухьа вонаш дувцаш к'амаьл дир цар. Кагирхоша дукха хаттараш тийлар царга. Наркотикаша л'аьцача саго ший вахар толхадаь ца йеш, ший

ц'аг'а мел болча наьха сийрда денош доаделгах дийцар, из унзара г'улакх дувца гулбеннараша. Тахан вайна юкье геттара даржаш латт наркотик яха дохьаж, цунга хьежжа, вайх х'аране декхар да цу г'улакха духьала лира т'ом лоаттабар.

Наркотик йоаржаараш к'айла а ца кхухьаш йаьдалга д'абувца беза вай! Х'аране уйла е еза, из доккха зулам ший ц'аг'а чудеча ший ц'ен хьал мишта хургдар аьнна. Тахан дийшача наха, наркотикашта духьале лелаеча болхлоша касткастта в'ашаг'кхетараш д'акхухь к'юнабарашца. Юстара виса йиш яц, цу волах, вайх ц'аккха а!

К'амаман библиотеке д'ешара зал, республике г'юлла, го баккха арайоалаш я

Г'азданаькъан Ахьмад

Таханарча дийнахьа денза, ший болх д'аболлабир к'амаман библиотеке д'ешара зало. Массанена д'абайза, безабенна бола библиотека д'ешара кхуврч, делк'ьел т'ехьаг'а Магасе кхоачаргба тахан. Кергтерча пхьера д'аболлаурга, цун республика го боаккхаш бола никь.

«Кхуврче интернет йолаш компьютераш я. Моллаг'ча интернетаца безам болча сага л'арх'а да, из беркате г'улакх. Могашал эшанна нах а цига деша йиш йолаш ба. К'амаман библиотеке ахан дешара зале, дукха, керда книжкаш да. Ц'енача фега, йаламаца догловзаш, уж деша аьттув ба бахархой. Цул совг'а, библиотека болхлоша деша-

рашта кийч'аьй, презентационни библиотечни программаш. Дешара мобильный зал, тахан, эшаш я литератураца бувзам лелабеча наха. Парке, сквере хоза ха д'ахьош, дегарга дола книжка дешаш, ди даккха йиш я бахархой. Укх массайтта шера болаш ба из аьттув, книжкаш ший доаттаг'а лоарх'ачун».

СЕРДАЛО

Учредители:
Правительство
Республики Ингушетия и
ГАУ «Общественная
газета «Сердало»

Главный редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ:
360001, г. Магас,
пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Росохранкультуры
по ЮФО.
Рег. номер ПИ № ФС 10-6526
от 5 марта 2007 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в
компьютерном центре редакции
газеты «Сердало».
Время подписания номера
по графику в печать:
25 мая 2022 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Физически культурахи спортaхи волча министра Гюнча ваьв, Белхарой Русланах

Султыгнакъян Йоакъап

Белхарой Русланах, физически культурахи спортaхи волча министра Гюнча хьожавеш долча кьахата кулг яздыр, республика премьер-министр волча, Слaстенин Владимирa. Белхарой Руслан, цу накъа тIа, дикка къахьегаш хъавенарех ва.

Спортивни латарaх йолча федерaце президент волаш, республика спортивни вахаре белгалволаш, къахьийгарех ва Руслан. Цо даьхад вай къаман докхий толамаш. Европера котало яхъаш венaв из, кагирхошта юкьерча чемпионaте котвийнав, дерригача дунен Кубкa чемпион хиннав.

Цо даьхача толамыи тIиргкхы а йIаьха я. ПалгIайчен спортa министр волча Дошхоклой Iаьлас, иштта, балхара новкъосташа дакъала вийцар Белхарой Руслан, цу лоархIамечa моттиге хъарца. Аьттув болаш, беркaте хилба цун никь!

Культура ценошка къахьегараша, лагерешка салолача берий денош хозду

ГIазданаькъан Ахьмад

Ахкан ха хъаоттарца хъалйизай ишколaшкара берий лагереш. Ма хетта, цар салоларгдолаш къахьийгад ишкола кулгалхоша. Республикeрча Культура цIагIара кхоллама тоабаш, аргIа оттаяь, бераш долча ухаш я.

Берашта боккха салолaм хул цу гулакках. Илдарха-ГIалий тIарча №3 йолча ишколeрча лагере салолаш долча берий дог ГIоздаккха баха хилар, цу пхьeрча Культура цIен болхой.

Уж бар: Харсенаькъан Дейси, Бохтаранаькъан Хъава, иштта кхьбараш а. Кхетаче хоза

дIаяхар, пхьeрча Культура цIен методист йолча болхлочо кулгалдеш. Галашкарча №1 йолча ишкола бераш а хилар шоай самукъадоаккхаш.

Юргарча Культур цIагIа тайп-тайпарча кружокашка къахьeга бераш дахар цига. «Дийна дош» яхача литературно-драматически

кружокe къахьeгархоша гойтар шоай начIал.

Лагерeрча бераша, шоашта ховш йола, байташ ешаш, безаме дIаяхар ха. Бераш-вай сийрда кхоане! Цар лeрхIамаш, нигаташ цIена хургдолаш къахьeгар, вай — бокхийчара декхар да!

Латара клубa доакъашхошта велосипедаш енний

Султыгнакъян Йоакъап

Ерригача Россe дIайихъача ММА яхъашкара котало якккха цIабакъача, «Килар» яхача латара клубa доакъашхошта, «Единая Россия» яхача парте чубоагIараша, велосипедаш елар. Из лоархIаме кхетаче дIайихъар спортaх йолча министерстве.

Цига дакъа лоацаш хилар: Парламента депутат вола Дидиганаькъан Ахьмад, спортaх йолча министерства кулгалду Дошхъакълой Iаьли, РИК кулгалхочун Гюнча вола Омаранаькъан Iийса, кагирхой парламента депутат вола Дахкилганаькъан Адам.

«Берий спорт» яхача партини проекте лаьрхIахох, спортсменашта дIайийкъар дикагIа йола велосипедаш, дипломаш, иштта, велосипедашца мишта лeла веза хъeхаш дола буклеташ. Тахан, вай мехка, ММА яха латар доаржадeча, цу гулакха оарцагIаьанна лeлача тренeра, хъeхархочоа Къоастой Джабраила доккха баркал хъайкадир вIашагIкхетаре.

Краснодарeра котало яхъаш баьхкар, вай къона шахматисташ

ГIазданаькъан Ахьмад

Краснодарe дIайихъача «Дебют» яхача шахматни турнире, кхоалагIа моттиг якккха баьхкар вай къона шахмати-

сташ. Уж ба, Назранeрча №1 йолча ишкола дешархой: Овшанаькъан Амир, Албохчанаькъан Алия, Йовлой Хъава, Исмейланаькъан Мухьаммад.

«Шахматни турнире дакъа лоацаш 17 тоаба яр. Шахматeх ловзарo сага кхетамa дуккха пайдаш ду. Ловзари спортa цхъана чуьза йола шахматaш, дуккханешта eзeрeх я. Кот-

баьннарашта делар совIатaш, грамоташ. ДIахо а из говзал лакхъeш дIадаха лаьрхIа да бераш», — аьлар тха газeтага спортaх йолча министерства пресс-служба.